

– Ez tény, de a koncertközönség ma is kíváncsi, és a promóterek abból élnek, hogy a publikumnak olyat kínáljanak, amit látni-hallani szeretne. Ők is kényszerhelyzetben vannak, azt kell adniuk, amire van kereslet. Magam is átéltem ezt, hiszen volt olyan időszak, amikor a Bolyki Brothersszel az a cappella jazz trónján ültünk, s a legjobb fesztiválok egyszerűen nem teheték meg, hogy nem hívnak meg minket... Mindig kellene a nagyon jó produkciók! A közönség egyre jobban megfogalmazza a szubjektív igényeit, s ezeknek meg is kell felelni. Ezért is vallom, hogy minden koncert fontos, hiszen az egyik hozza a másikat. Persze, olyan világalomra nem lehet törni, mint Rollák idejében, de arra azért törekedhetünk, hogy az ilyen előadásokat kedvelők a világ legjobb három produkciója között emlegessék a Liszt Ferenc Kamarazenekar fellépéseit. Azt kell elérnünk, hogy az egész világ kíváncsi legyen a zenekarunkra. A hatvanéves születésnapunkra ide kell eljutnunk.

■ Hogyan fogadta a zenei közeg ezt a korszakváltást, a kiemelt támogatást?

– Bár akadtak ellenséges hangok is, sokan szurkolnak nekünk, számos muzsikustól kaptunk, kapunk biztatást. Jók azok a beszélgetések, amelyekből egészséges versenyszellem árad. Úgy vélem, mindezzel a közönség jár jól. Nekünk pedig ezért a támogatásért élményt kell nyújtani, olyan színvonalút, hogy mindenki azt érezze, ha nem jön el egy estünkre, olyanról marad le, amit sehol máshol nem kaphat meg... Az eddigi, együttessel töltött hónapok, s a megfelelő büdzsé megszerzését követően pedig már mondhatom, biztos vagyok benne, Liszték újra a világ legjobbjai között lesznek! A művekben minden benne van, amire szükségünk lehet, csak kitartó gyakorlással elő kell bányászni, s én ebben, a folyamatos, kemény munkában hiszek.

R. Zs.

Fókuszban a Miskolci Szimfonikus Zenekar

A Bartók Plusz Operafesztivál 2019-es évi gazdag kínálatából ezen újság hasábjain meg se próbálók összefoglalást írni. Reménytelen vállalkozásnak bizonyulna még a szemezgetés is. Állításom alátámasztásul a számok magukért beszélnek: tíz nap leforgása alatt 97 program, 62 társulat és együttes, 229 alkotó, fellépő. Főszerkesztői szándékot követve, most essék inkább szó kifejezetten azon együttesről, mely a kezdetektől alappilléret adja, állandó közreműködője a nemzetközi híru fesztiválnak. Ez pedig nem más, mint az idén 55. születésnapját ünneplő Miskolci Szimfonikus Zenekar. Éveken keresztül általuk csendültek fel Bartók Béla színpadi művei, előfordult, hogy mindhárom egy este alatt. Minden évben több fesztivál előadást vállalnak. Idén a Nora versenygyőztes opera ősbemutatójával és még két másik koncerttel járultak hozzá a fesztivál sikeréhez. Haladjunk sorjában!

Június 17-én délelőtt a Kamaraszínházban rendhagyó nyilvános főpróbát tartottak. **Kesselyák Gergely** nem csupán karmesterként, hanem moderátorként is jeleskedett. Közvetlen stílusban köszöntötte a közönséget, majd bemutatta, miként áll össze egyetlen próbával egy mű aznap estére úgy, hogy a különböző előadók akkor és ott, a színpadon találkoznak először. Majd Liszt Ferenc Magyar fantáziáját a hallgatóság előtt „gyúrták össze”. **Balázs János** Kossuth-díjas zongoraművészt a Miskolci Szimfonikus Zenekar és **Sárközy Lajos** Junior Prima díjas hegedűművész, valamint **zenekara** kísérte. A kottapapírra vetett hangokon túl egy kis improvizatív rész is be lett „csempészve” a produkcióba, mely főként a szimfonikus zenekar és a népi zenekar, valamint a zongora sajátos hangszíneit aknázták ki. Az ötlet működőképesnek bizonyult, talán Lisztnek is tetszett volna...

A főpróbát egy pódiumbeszélgetés követte, „A Cziffra és a Szimfónia Alapítvány találkozása” címmel. A színpadon **Kupper András** a Szimfónia közösségi zenei program kuratóriumi elnöke foglalt helyet, aki a venezuelai módszer hazai megvalósításáról, a mindennapos

zenetanulás, zenekari játék, közös alkotás jelentőségéről beszélt. Lehetőséget adnak szegénységben élő, nehéz sorsú gyerekek, fiatalok kiemelkedésére. Az alapítvány 2012-ben hozta létre Oravecz György zongoraművész. Ma már 19 helyen 1500 gyerekkel foglalkoznak zenetanárok. Rövid bemutatkozó koncertet kaptunk négy ifjú zenészpálántától, akik négy éve tanulnak hangszereken játszani a program keretein belül. Felkészítő tanáruk, **Váradai Zoltán**, a Miskolci Nemzeti Színház koncertmestere beszámolt arról, miben más az alapítványi képzés, mint a hagyományos zeneiskolai. Az együtt zenélés élménye, a siker felemelő érzése, alkalmazkodás, rendszeresség mind-mind velejárói a hangszertanulásnak, mely minden téren jótékonyan hat a résztvevő gyerekekre. Ezt igazolta a fellépő tanulók koncentrált, boldog zenélése. A zene lehet talán az a fogódzó, mely a hátrányos helyzetű roma gyerekeknek esélyt adhat, új utakat mutathat nekik. Munkára, kitartásra ösztönzi őket. Balázs János és Sárközy Lajos nem csupán játékkal adtak példát, hanem elmesélték, milyen sok gyakorlással jár a művek megtanulása, kidolgozása, de mekkora

FOTÓ: GÁLÓS MIHÁLY SAMU

Kesselyák Gergely, Sárközy Lajos és Balázs János a főpróbán

öröm a végeredmény. Balázs János elmesélte, hogy csellóművész nagypapa még kávéházakban muzsikált, egykor együtt zenélt Cziffra Györggyel. Az ő lemezeit hallgatta gyerekkorában, azon nőtt fel. Innen a kötődése, és nem véletlenül lett a Cziffra Központ művészeti vezetője. Az összművészeti intézmény roma és nem roma fiatal magyar tehetségeknek kínál lehetőséget, közösségi teret a hazai kulturális értékek tanulmányozására, megőrzésére, egyéni tudásuk bővítésére. Életpályamodellt is felrajzol: „Kávéháztól a Carnegie Hallig” Cziffra nyomdokain. A létesítményhez jelenleg együttműködő társakat keresnek, kapcsolatokat szeretnének kiépíteni országszerte. A Sárközy dinasztia ifjú hegedűvirtuóza -a kihalófélben lévő kávéházi cigányzene kapcsolán- megjegyezte, „az utolsó pillanatokban vagyunk.” Majd feltette a kérdést: mit énekelnénk ma, ha annak idején Kodály Zoltán, Bartók Béla, Vargyas Lajos nem fogott volna bele a népzene gyűjtésbe? A beszélgetés moderátora Bősze Ádám volt. Kérdések és válaszok, tervek és tények, ötletek és tenni akarás váltogatták egymást a színpad és nézőtér között. A Bartók Plusz fesztivál igazgatója leszögezte: évek óta most először látta megvalósulni az igazi együttgondolkodást, párbeszédet ezen a fórumon.

Június 17-én este a Szent István téri nagyszínpadon Balázs János, Sárközy Lajos és zenekara játszott hatalmas tömeg előtt. Ennek zárását jelentette Liszt Magyar fantáziája a Miskolci Szimfonikus Zenekar közreműködésével, Kesselyák Gergely tüzes, temperamentumos vezetésével. A közönség festői környezetben, Miskolc „zöldövezetű” belvárosában, az Avasi templom harangbúgása közepette élvezhette az eseményt. Kezdetben a tűző nap, később a kottákat fel-felkapó szél okozott némi nehézséget, melyet napszemüveggel, sildes sapkával és csipesszel lehetett orvosolni. A fesztivál-szervezők 2019-ben is izgulhattak az időjárás szeszélyes fordulatai miatt. Előfordult akkora vihar, hogy már-már „evakuálni” kellett az embereket, ha ott rekedtek valahol a városban. Elmaradt emiatt szabadtéri rendezvény, de

volt, hogy a közönséget is „feltelepítették” a színpadra, mondván sok jó ember kis helyen is elfér. Szerencsére az Ezrek operáját Pietro Mascagni Parasztbecsületét nem mosta el az eső. A helyszín telitalálatnak bizonyult a miskolci Kálvária-domb szakrális közegében. Az ingyenes kísérőrendezvények ebben az évben is színes, nívós palettát mutattak, hála az ezekért felelős szervezőnek, **Seres Ildikó** színművésznőnek.

A fenti fejezetben említett két kezdeményezés, edukációs program éppúgy megtalálta a maga misszióját, mint a Bartók Plusz Operafesztivál, melynek egyik fő célkitűzése kortárs zeneszerzők ösztönzése új népopera írására. „A jövő kulcsa” Operairó Verseny 2018-as győztes pályaműve, **Albin Fries Nora** című háromfelvonásos, mely a Miskolci Szimfonikus Zenekar közreműködésével került bemutatásra. Az osztrák szerző felvállalt művészi hitvallása: „innováció helyett inspiráció”. Szerinte a modern zenének a tonalitás és az élvezhetőség határain belül kellene mozognia. A Nora késő romantikus stílusú és nyelvezetű, mely munkássága központi darabja. A Bécsi Állami Operaház korrepetitora nagyon rövid idő alatt írta terjedelmes művét, transz közeli állapotban. Majd elküldte a világ számos operaházának és többnyire válaszra sem méltatták. Valószínűsíthető, hogy azért nem merték eddig sehol sem bemutatni, mert nem illeszkedik a mai atonális-intellektuális trendbe. Nála a zene elsődleges jelentőségű, akár CD-ről is hallgatható színpadkép nélkül. Éppen ezért nagy bátorságnak tartja a Bartók Plusz kezdeményezését az új útkeresések támogatásával. Amikor tudatosan, az 1910-ben játszódó érzelmes történet mellett döntött, saját bevallása szerint „művészi öngyilkosságot” követett el. Legalábbis úgy tűnt hosszú időn át, amíg a Bartók Plusz zsűrije bemutatásra érdemesnek találta és saját produkcióként a fesztivál műsorára tűzte a Norát.

A történet egyszerű, kevés cselekményű, mégis drámai. Arthur Sonnenfels szívbeteg zeneszerző, aki egész életében a szerelem érzését próbálja zenében kifejezni. Egyetlen ifjúkori szerelmével, Norával rövid ideig tar-

tott boldog időszaka, majd szétváltak útjaik. Húsz év elteltével találkozik Desirée-vel, aki azt a medalliont hordja a nyakában, amit Arthur adott Norának. Ráadásul a lány nagyon hasonlít elhunyt anyjára, Norára. A zeneszerző szívinfarktust kap a felismeréstől. Nem tudott a gyermekéről, viszont szívében a feltétlen apai szeretet előhozza a szerelem melódiáját, amit annyira keresett. Mire lekottázná a megtalált szerelmi témát, meghal, megszakad a szíve.

Albin Fries szem előtt tartotta az előadhatóságot. Ez a zenekari anyag szempontjából valóban sikerült. **Cser Ádám** karmester a tőle megszokott precizitással, maximálisan kihasználva a rendelkezésre álló időt, remekül összerakta a szerteágazó, néha burjánzó posztromantikus hangzónát. A grandiózus zenekari apparátus nem fért el a Miskolci Nemzeti Színház zenekari árkában. Több hangszercsoport az alagsorba és páholyba kényszerült. Televízió keresetűl kapták a karmesteri instrukciókat. Nem tisztem kritikát írni, mégis hadd vessek papírra pár személyes észrevételt. A címszereplő Nora és egyben Desirée szerepét éneklő **Sylwia Olszynska** nevét mindenképpen meg kell említenem. A Marton Éva Énekversenyt megnyerő lengyel szoprán énekelni valója a műben nagyon nehéz, tele magas állásokkal és hosszú színpadi jelenetekkel, mely komoly énektechnikát és fizikai rátermettséget egyaránt igényel. A próbákon sem kímélte hangját, sosem markírozott. Végig fegyelmezten, de intenzíven és átéléssel énekelt. A fiatal Arthur szerepét **Valentina Pluzsnyikova** ukrán fiatal mezzoszoprán alakította nadrágszerepben. A magas színvonalú nemzetközi gárda minden szereplője kimagaslóan teljesített, már az első próbára maximális szereptudással érkeztek.

Anger Ferenc rendezése kiválóan illeszkedett a történethez. A helyszíneket szürkén, kicsit régies hatást keltve „festette le” korabeli díszletekkel, kiaknázva a forgószínpad adta lehetőségeket. Éneklés közben gyakran a belső képek kivetítésére szolgáltak az egyhangú, mozdatlan falak, valóban emlékképeket, néha egy szempárt megjelenítve. Nagyon szolidan vitte végig a cselekményt. Az apróbb epizódok, jelenetek között szinte csak állóképszerű lelki vívódások voltak a zenében, így a színpadon is. Teljes összhangot érezhetett a néző a rendezői akarat - mint a ZENE vizuális megvalósítója-, és a díszlet, jelmezek között. Utóbbiért dicséret illeti **Zöldy Z.Gergelyt**. A nagy szürkéségben, feketeségben minden apró színnek jelentősége lett. Így jobban értelmet nyert és kiemelkedett a fiatalkori pink, mely nyilván utalás lehetett a szerelem rózsaszín kódéra.

Hosszasan tudnék mesélni az operáról, de ugorjunk egy nagyot!

2019 június 20-án, csütörtökön a harmadik felvonást követően legördült a függöny. A közönség reakciója pedig várakozáson felülinek nevezhető. Negyed óras, szünni nem akaró ováció fogadta Albin Fries Noráját. A nagyérdeműnek tehát tetszett. Van remény! Fogalmaz-

ták meg a színpalak mögötti pezsgős koccintáson azok, akik hittek ebben a műben. Visszaigazolást nyertek. Mindenki örült és ünnepelt. Cser Ádám boldogan nosztalgizált Anger Ferencel a húsz évvel ezelőtti kórusos múltjukon. Kesselyák Gergely fesztiváligazgató elégedettségét fejezte ki a mű fogadtatásával kapcsolatban. Végre olyan darabot sikerült kiválasztaniuk, amely igazán betöltheti egy népopera szerepét. Hogy azzá válik-e, hogyan fogadja a szakma és a kritikusok, arról lehet esztétikai vitákat tartani a jövőben - mondta. Az biztos, hogy az emberi viszonyok ábrázolásának helye van ma is az operaszínpadon. A zeneszerzőnek annyi gyötrelmes, visszautasításokkal teli próbálkozás vagy éppen a közöny után nehéz lehetett feldolgozni a bemutató frenetikus sikerét, mert nem jelent meg a köszöntésen. Valószínűleg visszavonult szállodai szobájába és csendben, magában ünnepelt. Megtehetette, így is lehet...

A **Miskolci Szimfonikus Zenekar** még ki sem heverte az ősbemutató mámorát, amikor 23-án, vasárnap három kiváló tenoristát kísérhetett a Nagyszínházban, ezúttal az árok helyett a színpadon. Az operafesztivál gálája mindig reprezentatív esemény Miskolcon. Telt ház és pompa, virágköltemények, szép ruhák és jó hangulat jellemzi. Ismert, népszerű áriákhoz szokott a közönség, ám most valami más is vegyült közé. **Girolamo Deraco** kortárs szerző a fesztivál felkérésére átvezetőket komponált az egyes áriákat bevezető mármár „elcsépett” operanyitányok helyett. Mindenesetre a zenekar hőiesen helytállt ezekben a modern darabokban is, **Antal Mátyás** karmester, a Miskolci Szimfonikus Zenekar művészeti vezetőjének magabiztos irányításával. **Mihail Mihajlov** bolgár tenor, **Horváth István** a Magyar Állami Operaház szólistája és **Galeano Salas** mexikói-amerikai fiatal tenor (a III. Marton Éva Nemzetközi Énekverseny fődíjasa és közönségdíjasa) külön-külön és együtt is megörvendeztették csodás hangjukkal a publikumot. Három fantasztikusan éneklő, különböző hangszínnű, noha azonos hangfajú művész örmökoncertjének voltunk részesei. Nem okozott problémát hallani és kísérni őket, mert mindegyik olyan hangerővel bír, mintha lenyeltek volna egy hangszórót.

Hagyomány a fesztivál zárógáláján, hogy Kesselyák Gergely összegzi az eltelt tíz napot és beszél a tervekről. Idén egy bejelentéssel kezdte. 2019-ben Miskolc város közgyűlése Pro Urbe díjjal ismerte el a Bartók Plusz Operafesztivál szervezőstábjának munkáját. Ezen kívül a 2020-as évre különleges programokat ígért a fesztiváligazgató. Nagy taps.

A Miskolci Szimfonikus Zenekar 2018-19-es jubileumi évada ezzel majdnem lezárult. Az operafesztivált követően még promenád hangversenyeket és egy Mesefilmfónia elnevezésű nagyszabású családi szuperkoncertet adtak a nyári vakáció kitörése előtt. Jövőre pedig izgalmas és színes műsorkínálattal várják az igényes ZENE szerelmeseit, és azokat, akik még(!) nem azok. A kíváncsiaknak a jelszó: www.mso.hu *Zsekov Éva Mónika*